

Національний
банк України

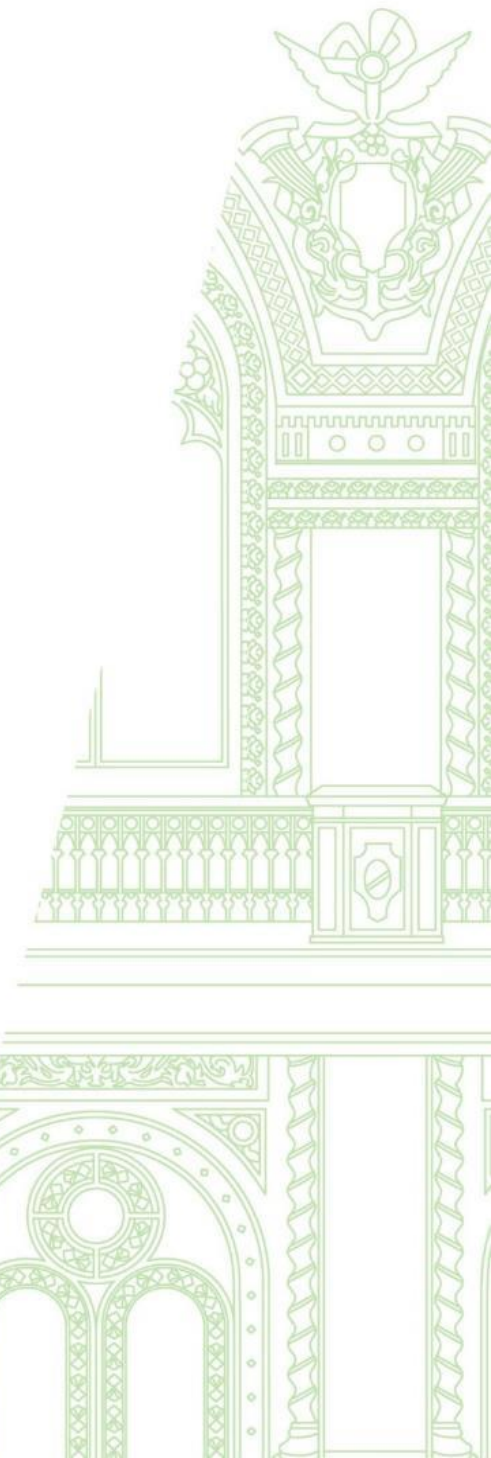
Огляд страхового ринку України за I півріччя 2022 року

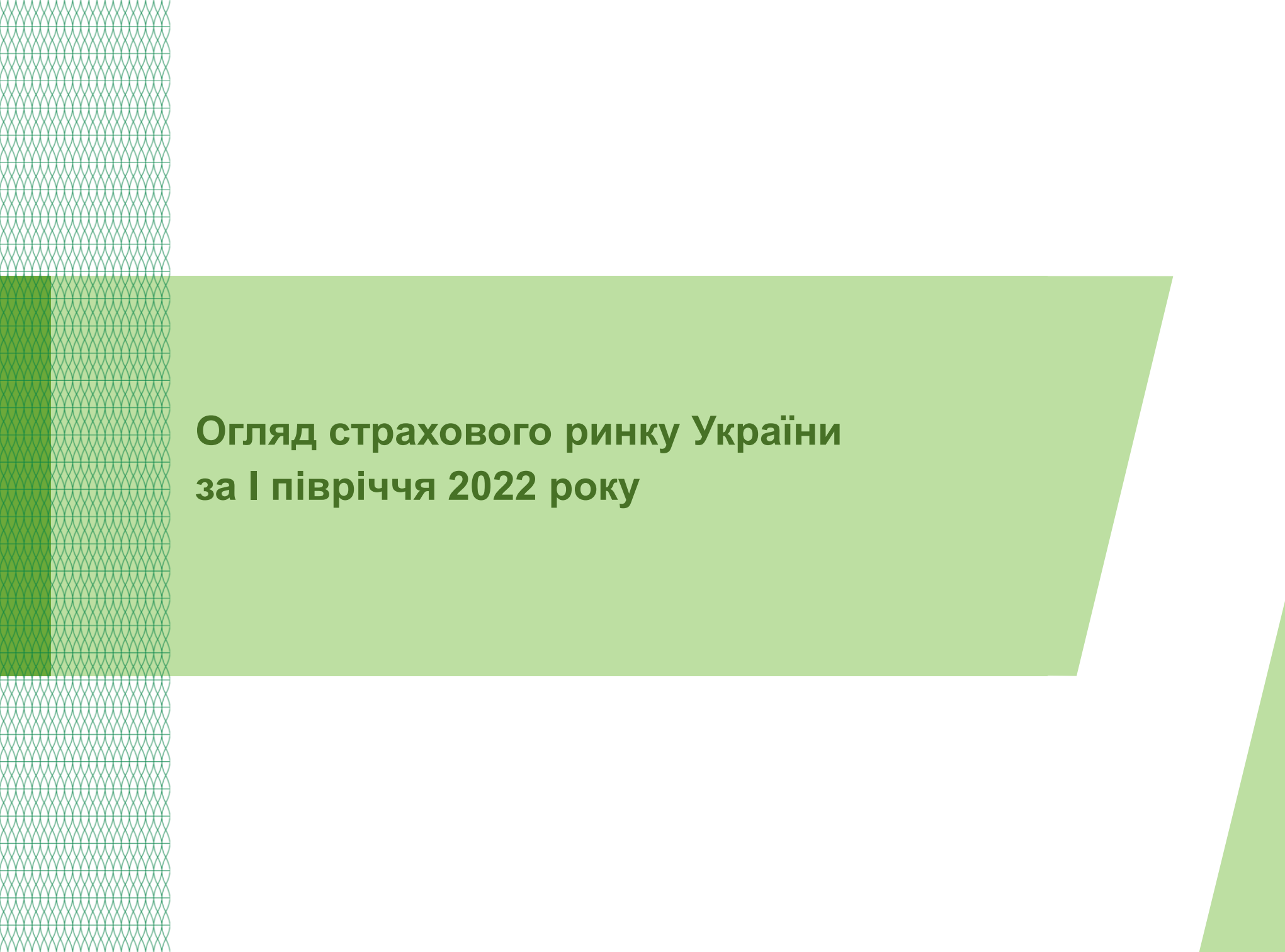
Наглядові дії безвиїзного нагляду
у лютому - вересні 2022 року та
пріоритетні напрями нагляду під
час дії воєнного стану в Україні

Управління нагляду за страховим ринком

Департамент нагляду
за ринком небанківських фінансових послуг

22 вересня 2022 року

Огляд страхового ринку України за I півріччя 2022 року

Зміни у складі учасників страхового ринку (страховиків) у 2022 році

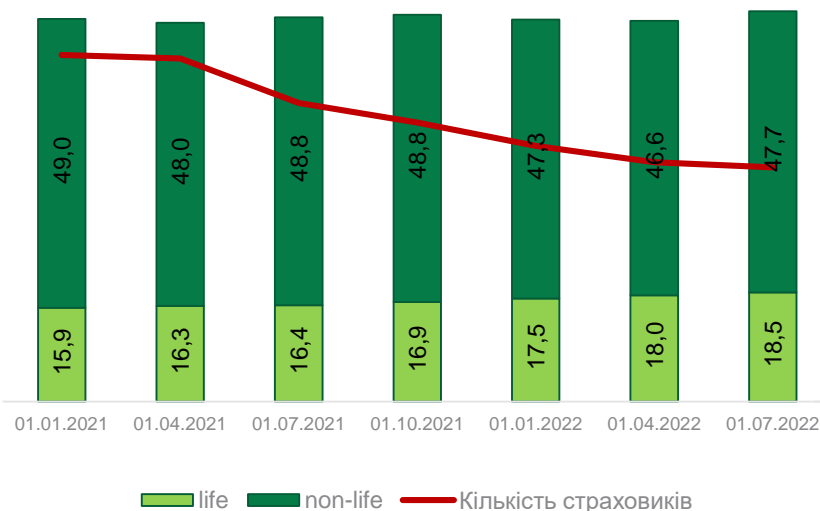

К-ть страховиків у ДРФУ	01.01.2022		01.03.2022		01.09.2022	
	ДРФУ	ліцензіати	ДРФУ	ліцензіати	ДРФУ	ліцензіати
Всього, з них:	156	144	145 (-11)	142 (-2)	140 (-5)	140 (-2)
<i>non-life</i>	143	131	132 (-11)	129 (-2)	127 (-5)	127 (-2)
<i>life</i>	13	13	13	13	13	13

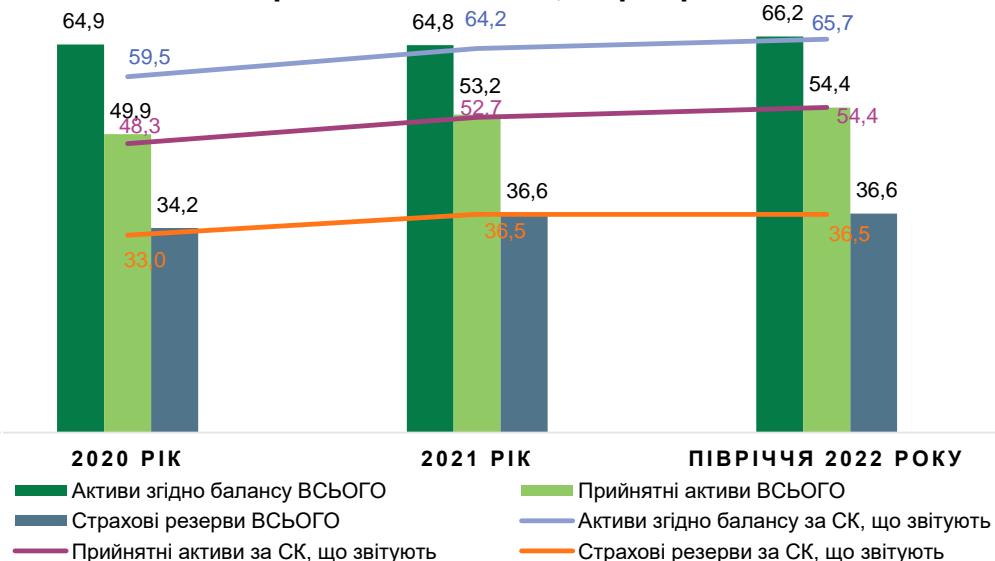
- Станом на **01.09.2022** в Державному реєстрі фінансових установ (ДРФУ) обліковувалося **140 страховиків**, з них **13 - компанії зі страхування життя**. Усі страховики в ДРФУ є ліцензіатами
- У січні-лютому 2022 року з ДРФУ виключені 10 страховиків-неліцензіатів, які були зареєстровані в зоні ООС та АР Крим, а також 1 страховик – після анулювання йому ліцензій (як захід впливу)
- 3 початку військової агресії страховий ринок зменшився на 5 учасників сегменту non-life:**
 - 3 страховики – після анулювання ліцензій (як захід впливу);
 - 1 страховик – після анулювання ліцензій за заявою;
 - 1 страховик, який був у січні 2022 року включений до ДРФУ, проте так і не отримав жодної ліцензії на здійснення страхової діяльності
- Станом на **22.09.2022** у 3 страховиків тимчасово зупинено ліцензії на здійснення страхової діяльності, 1 страховику анульовано ліцензії

Активи, страхові резерви: утримання довоєнних обсягів

Обсяг активів та кількість страхових компаній, млрд грн

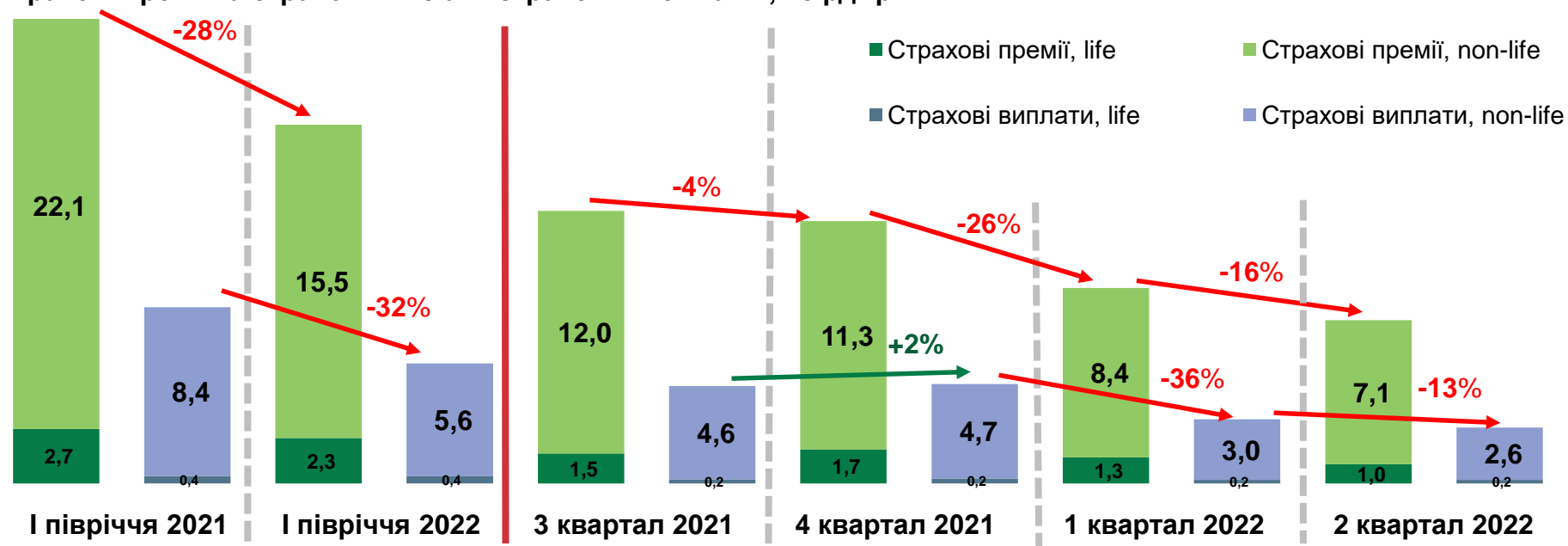
Обсяг активів, прийнятних активів та резервів страхових компаній, млрд грн

- Станом на 30.06.2022 **загальний обсяг активів** страховиків у порівнянні з початком року (до військової агресії), **майже не змінився (+2,2%)** і склав **65,7 млрд. грн.** При цьому, за вказаний період кількість страховиків скоротилася – з 155 (01.01.2022) до 142 (01.07.2022).
- Страховий ринок продемонстрував помірний приріст прийнятних активів **(+2,2%)** а у компаній, що звітують – зросли дещо більше **(+3,2%)**.
- Обсяг сформованих страхових резервів у I півріччі 2022 **залишився сталим (36,6 млрд.грн.)**. Традиційно, приріст страхових резервів мав місце у сегменті life, а також зростанням резервів збитків страховиків non-life за рахунок великих збитків, які у переважній частці були перестраховані, та збільшення термінів врегулювання заявлених збитків, при цьому резерви незароблених премій зменшились з огляду на істотне скорочення обсягів наданих послуг у сегменті non-life.

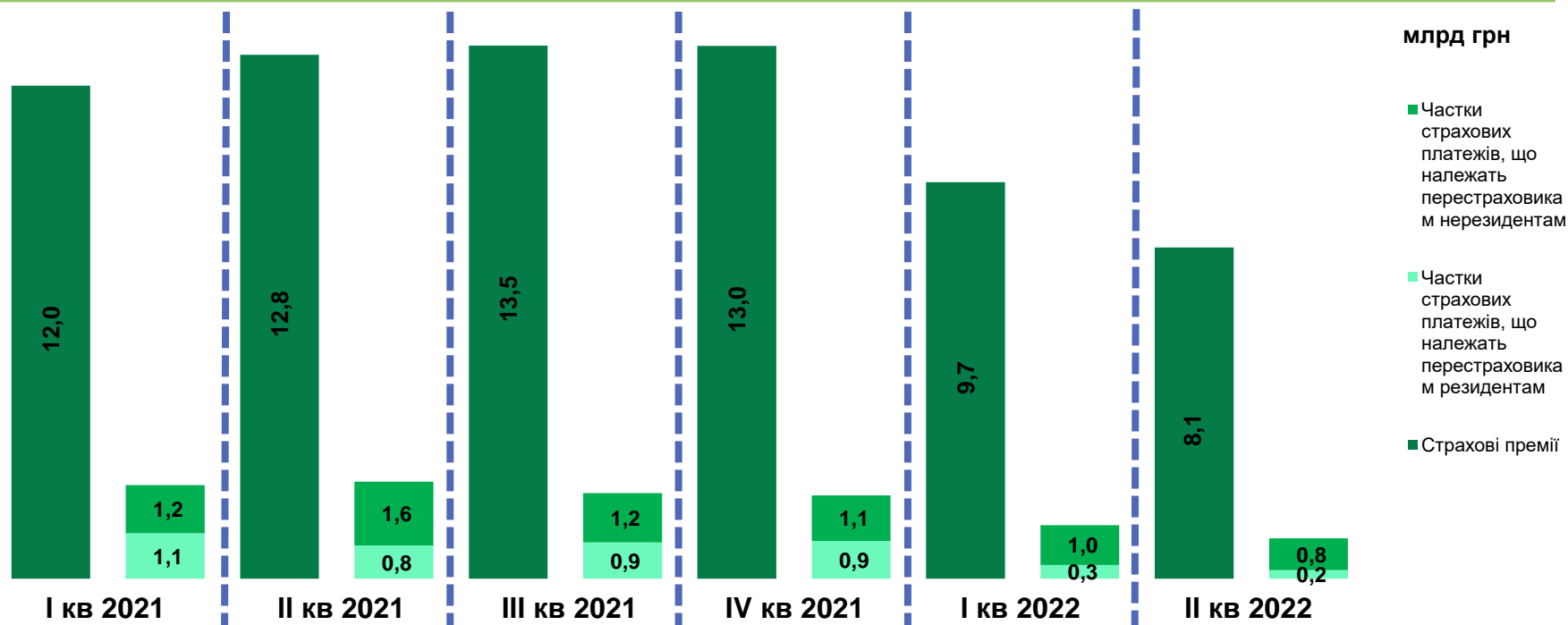
Обсяги бізнесу: скорочення ринку на третину

Страхові премії та страхові виплати страхових компаній, млрд грн

- Загальні підписані премії у I півріччі 2022 року у порівнянні з I півріччям 2021 року **скоротилися майже на третину (-28%)** і склали **17,8 млрд. грн.** – при цьому скорочення обсягів у більшій мірі мало місце у сегменті non-life (-29%), обсяги страхових премій зі страхування життя скоротилися удвічі менше (-15%).
- Обсяги сплачених **страхових виплат/відшкодувань у I півріччі цього року також співмірно впали у сегменті non-life (-32%)**. Також, на зменшення обсягів страхових відшкодувань вплинуло зниження частоти заявлених випадків з ОСЦПВ, КАСКО.
- Рівень виплат склав **34%** та не змінився.
- Динаміка показників за останні 4 квартали свідчать про те, що **найбільший спад обсягів діяльності припав на кінець I кварталу 2022 року**. У II кварталі падіння продовжилось, але воно було менш стрімким – страховики змогли організувати та налагодити роботу в умовах воєнного стану.

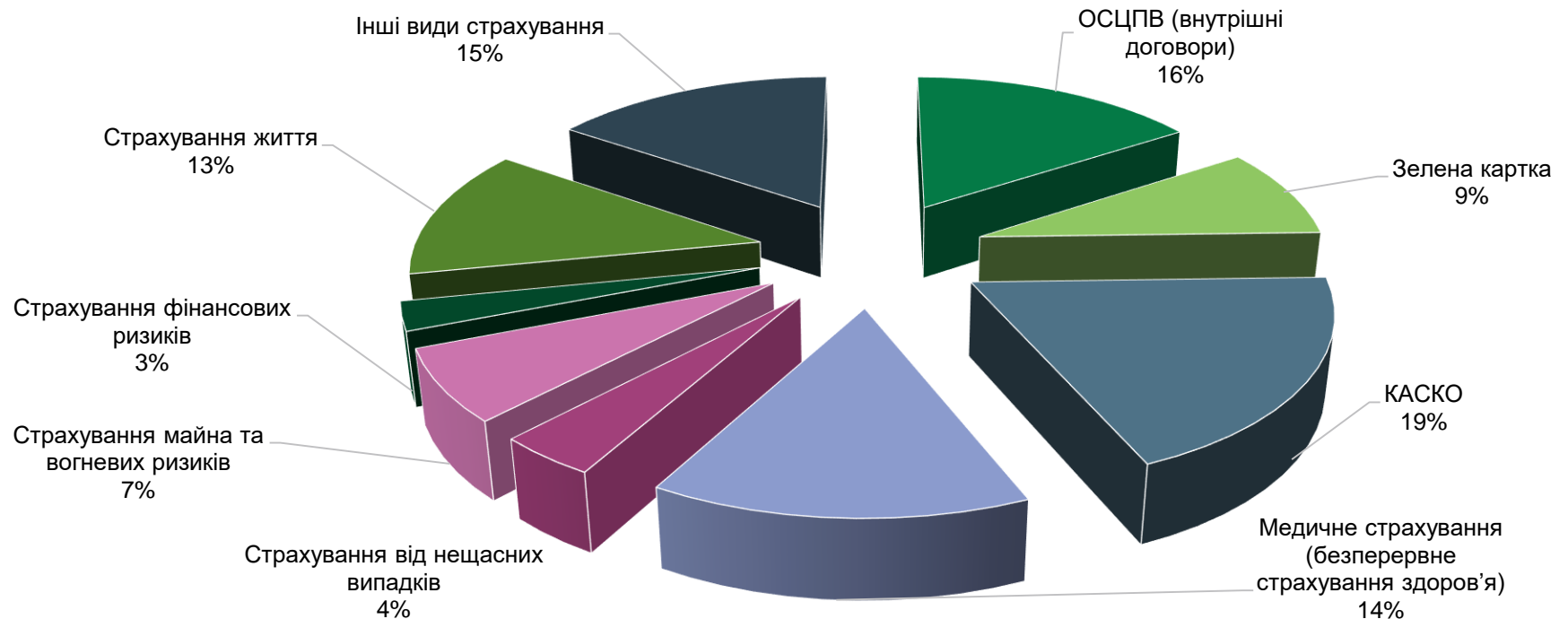
Перестраховання: спад обсягів діяльності

- **Операції вихідного перестраховання у першій половині 2022 року впали вдвічі (-51%) з 4,7 млрд.грн. до 2,3 млрд.грн - у порівнянні з аналогічним періодом минулого року, при цьому перестраховання всередині країни скоротилось вчетверо – з 1,9 млрд.грн. до 0,5 млрд.грн.**
- Частка вихідного перестраховання у загальних страхових преміях скоротилась з 19% до 13% у порівнянні результатів перших шести місяців 2021 та 2022 років.
- Після виходу з ринку у II півріччі 2022 року страховиків, що спеціалізувалися на операціях перестраховання, **значно знизилися як загальні обсяги операцій вихідного перестраховання всередині країни, змінилось співвідношення між операціями вихідного перестраховання у резидентів та нерезидентів на користь останніх: з 60%/40% (I півріччя 2021 року) до 85%/15% (I півріччя 2022 року).**

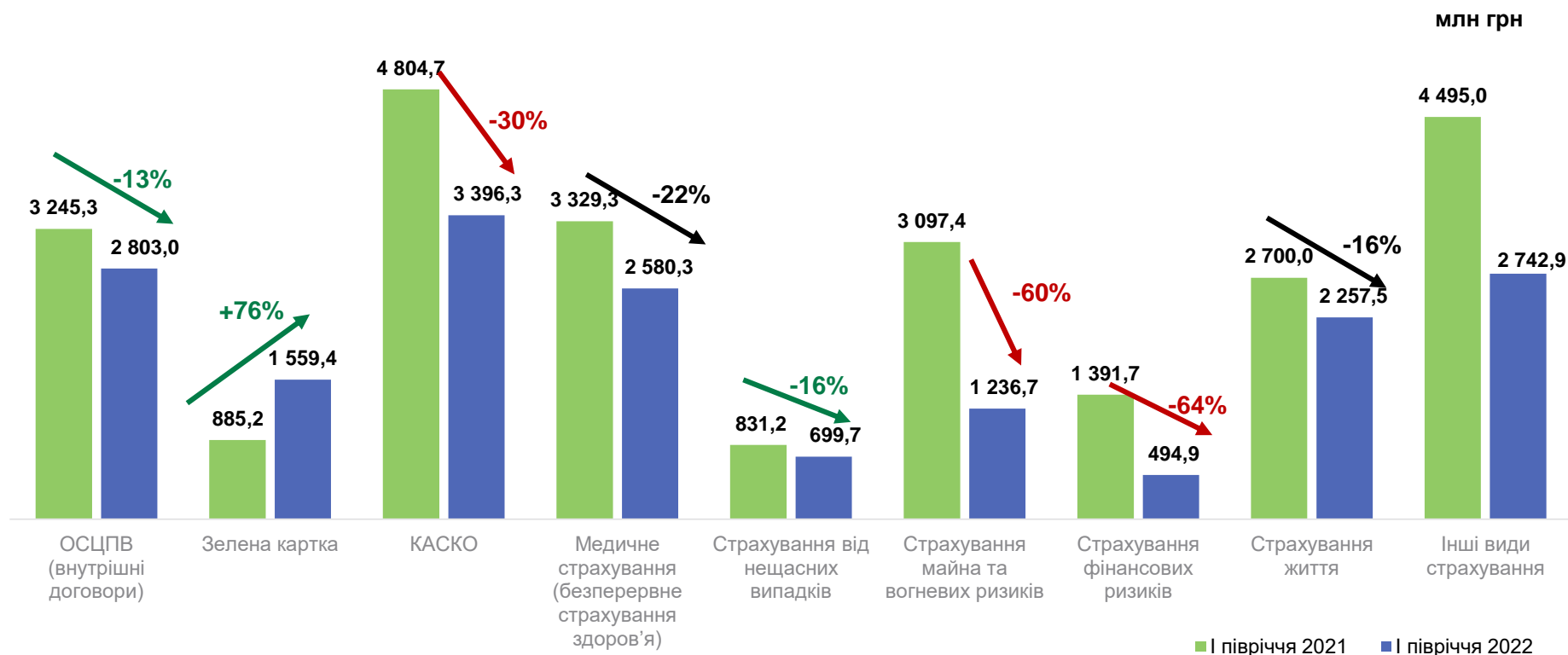
Структура страхового портфеля (1)

Страховий портфель за I півріччя 2022 року за видами страхування

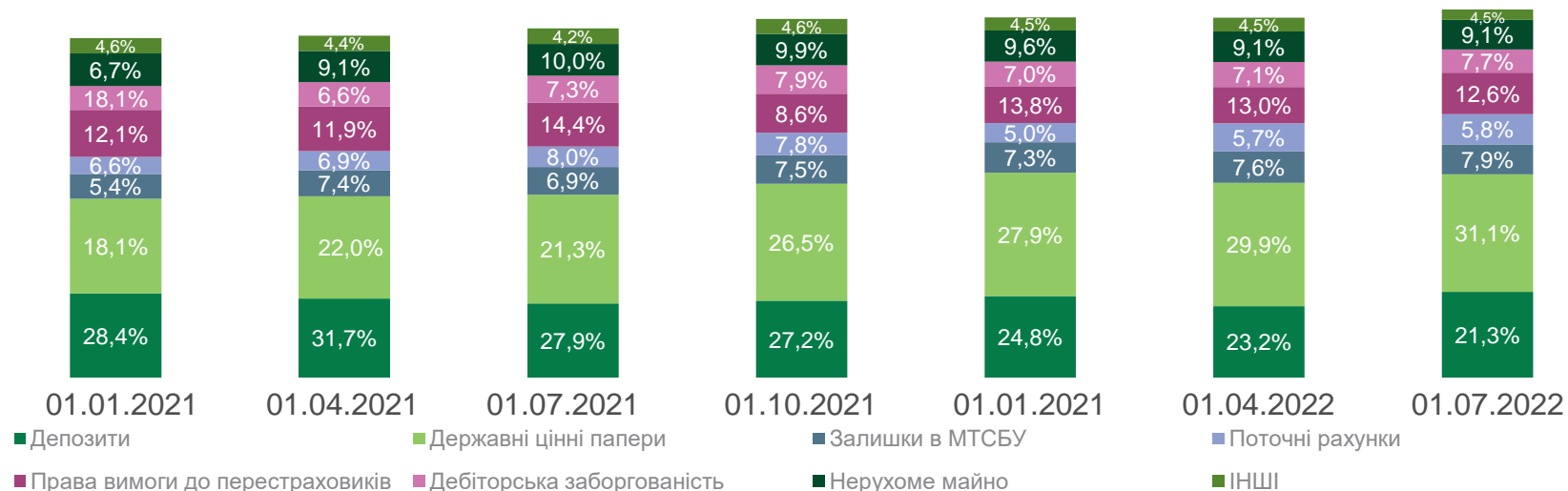
- У I півріччі 2021 року 44% страхових премій традиційно припало на автострахування (ОСЦПВ, Зелена картка, КАСКО) – у період військової агресії частка цих видів страхування у портфелі стала більш значною (за аналогічний період минулого року – 36%).
- Особові види страхування (ДМС, страхування від нещасних випадків, страхування життя) склали 31%.

Структура страхового портфеля (2)

- У структурі страхового портфеля найбільше скоротились обсяги страхування майнових та вогневих ризиків (-60%), фінансових ризиків (-64%) та КАСКО (-30%).
- Драйверами підтримки страхового бізнесу non-life стали «Зелена картка» (+76%), ОСЦПВ (-13%), страхування від нещасних випадків (-16%).
- Надходження страхових премій зі страхування життя скоротилося на 16%.

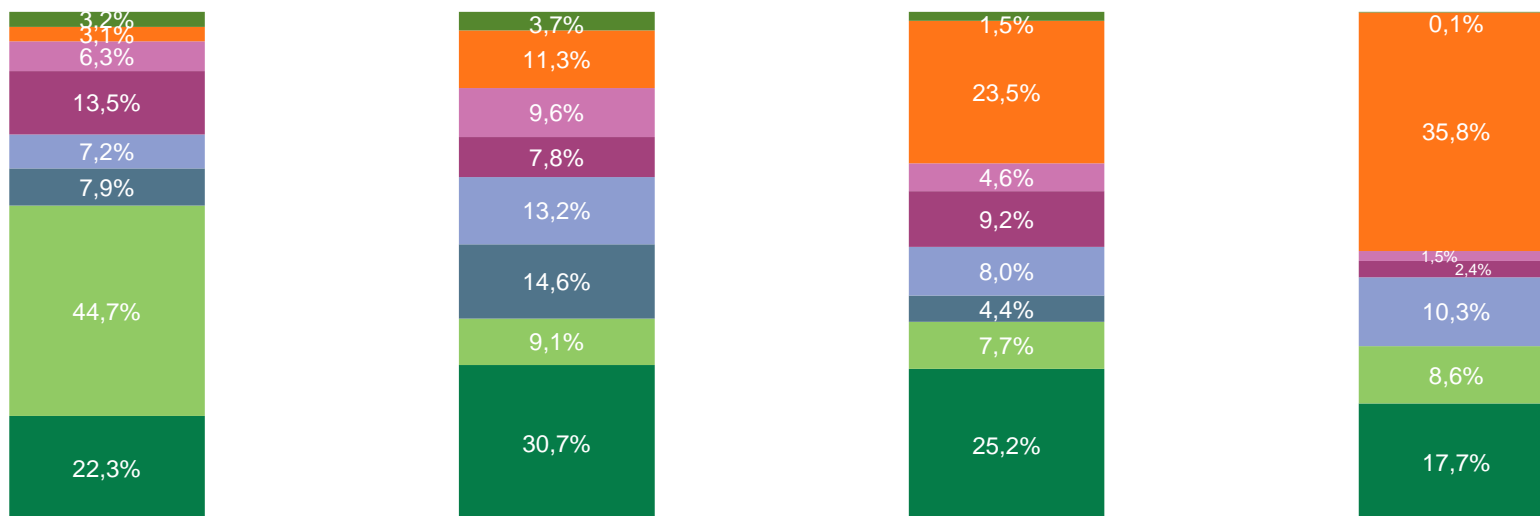
Структура прийнятних активів для забезпечення вимог до капіталу не змінилася під час воєнного стану

- Військова агресія проти України майже не вплинула на структуру прийнятних активів страховиків:
 - Частка ОВДП зросла з 27,9% до 31,1%;
 - Частки коштів, розміщених на депозитних та поточних рахунках у банках залишились сталою;
 - Частка прийнятної дебіторської заборгованості на зросла (7,1-7,7%).
- Частка найбільш ліквідних та безпечних прийнятних активів (кошти в банках, ОВДП, кошти в МТСБУ) з початку року істотно не змінилась (65% станом на 01.01.2022; 66,1% – станом на 01.07.2022).
- З урахуванням проведення на території України бойових дій вартість та наявність на балансах страховиків нерухомого майна (9%) потребуватиме, як тільки це стане можливо, інвентаризації та оцінки вартості.

Суспільно важливі страховики традиційно мають кращу якість прийнятних активів

Структура прийнятних активів страховиків для виконання вимог до нормативу платоспроможності та достатності капіталу (30.06.2022), млн грн

РІВЕНЬ СУСПІЛЬНОЇ ВАЖЛИВОСТІ 1 РІВЕНЬ СУСПІЛЬНОЇ ВАЖЛИВОСТІ 2 РІВЕНЬ СУСПІЛЬНОЇ ВАЖЛИВОСТІ 3 РІВЕНЬ СУСПІЛЬНОЇ ВАЖЛИВОСТІ 4

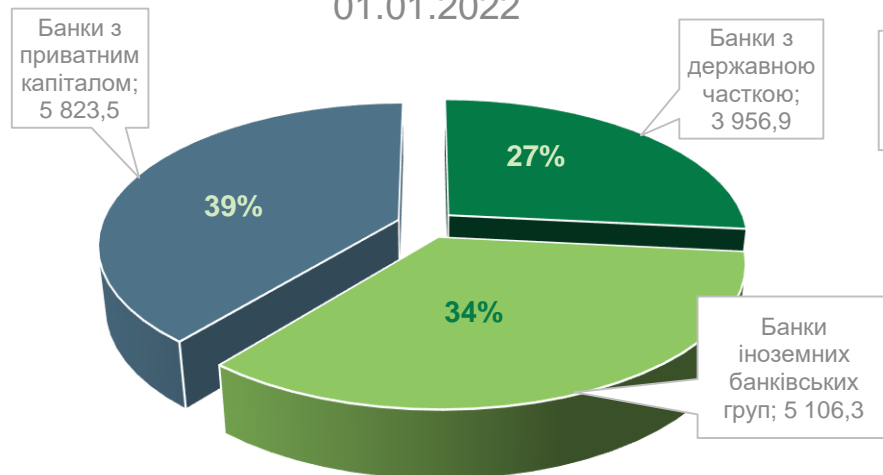
■ Депозити ■ Державні цінні папери ■ Залишки в МТСБУ ■ Поточні рахунки
 ■ Права вимоги до перестраховиків ■ Дебіторська заборгованість ■ Нерухоме майно ■ ІНШІ

- У страховиків СВ1 понад 74,2% прийнятних активів припадає на кошти в банках та ДЦП, у компаній СВ2 - 53%, СВ4 та СВ3 - в межах 40%
- Найбільший обсяг ДЦП концентрується у компаній СВ1 (44,7%), сформований у т.ч. за рахунок придбання військових облігацій
- Страховики СВ1 не вкладаються у нерухомість, водночас страховики СВ4 більше ніж на третину забезпечують свою платоспроможність нерухомим майном
- Частка прав вимоги до перестраховиків у компаній СВ1 є вищою, ніж у страховиків інших груп СВ за рахунок формування резерву заявлених збитків за великими ризиками

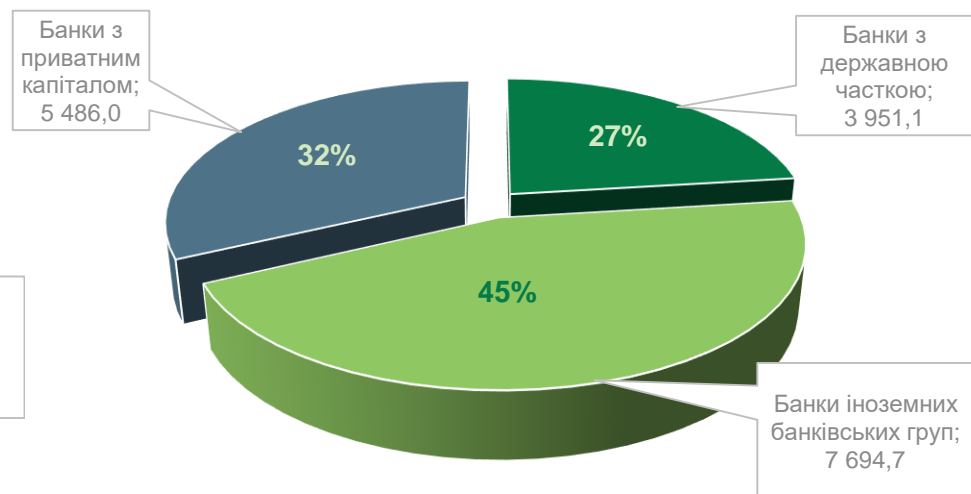
Структура розподілу грошових коштів страховиків у банківських установах

млн грн

Структура розподілу грошових коштів страховиків у банківських установах на 01.01.2022

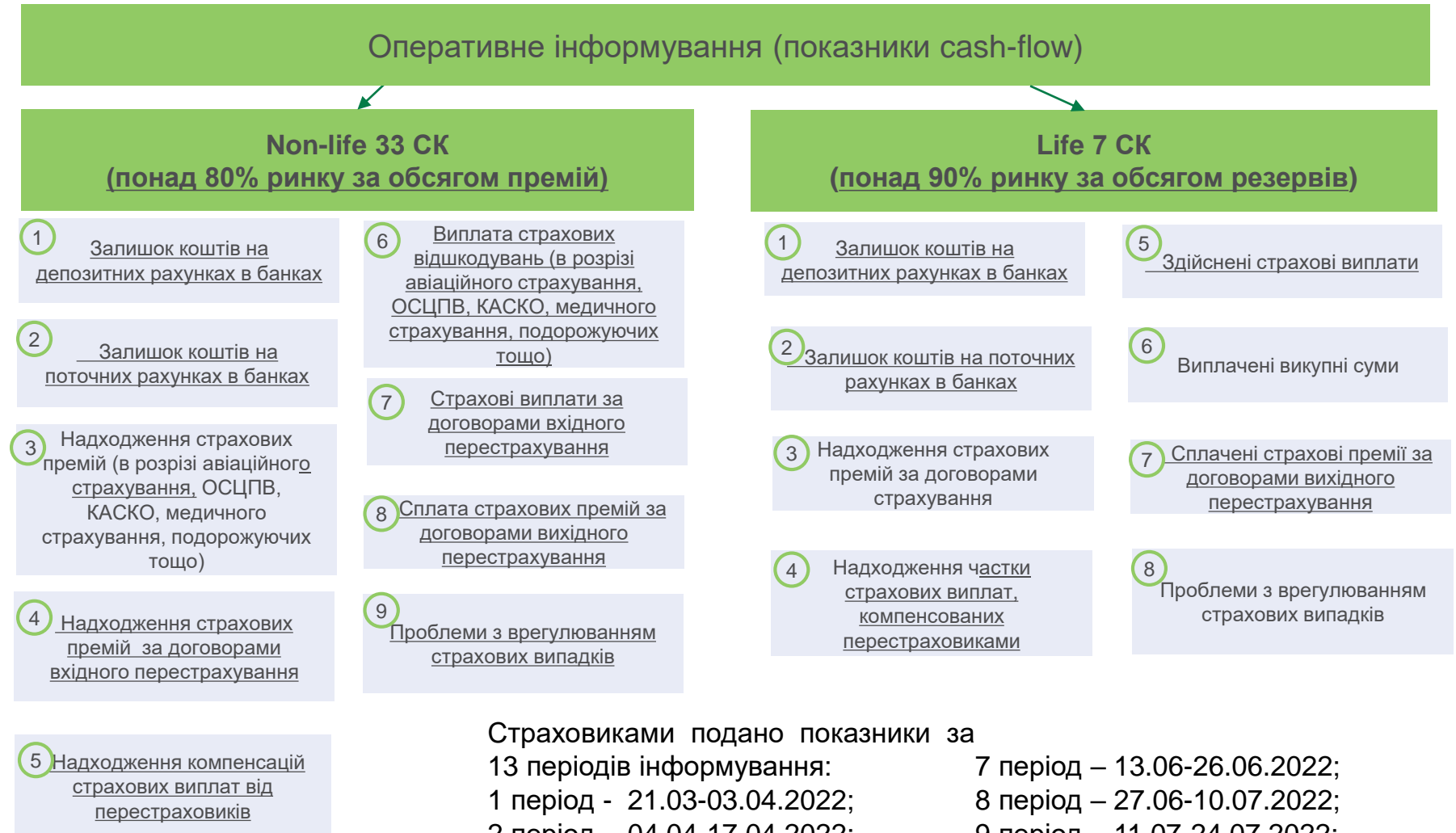

Структура розподілу грошових коштів страховиків у банківських установах на 01.07.2022

- Протягом дії воєнного стану **страховики** те тільки не зменшили, але і **наростили обсяги ліквідних активів** – з 14,9 млрд. грн. до 17,2 млрд.грн (+15%)
- Приріст відбувся переважно за рахунок збільшення обсягів коштів, розміщених у **банках іноземних банківських груп** з 5,1 млрд.грн. до 7,7 млрд.грн. (+51%)
- У структурі розподілу коштів страховиків між групами банків відбулися зміни на користь саме банків іноземних банківських груп

Режим оперативного інформування – запроваджене безвізним наглядом на період військового стану (з 21.03.2022), регулярно (кожні два тижні) надання страховиками Національному банку інформації про критичні показники діяльності на основі cash-flow:

Страховиками подано показники за

13 періодів інформування:

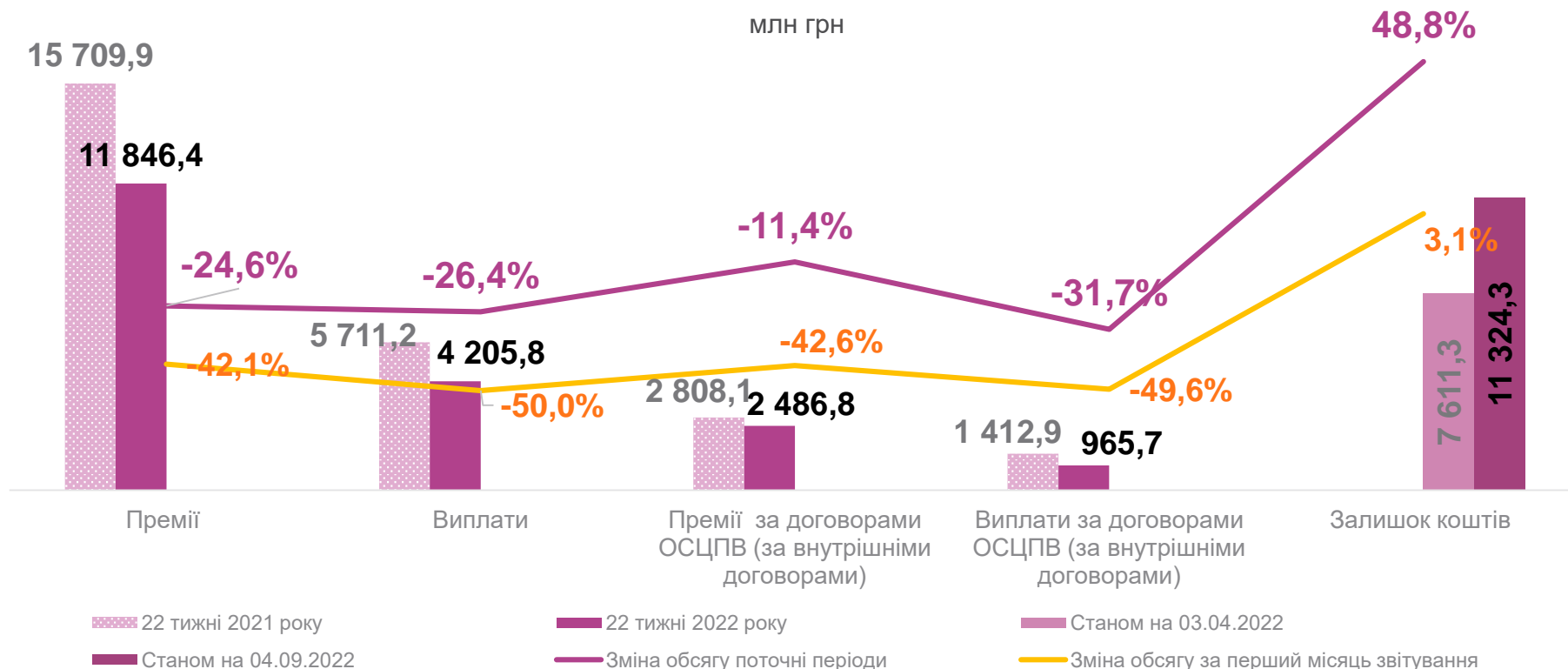
- 1 період - 21.03-03.04.2022;
- 2 період - 04.04-17.04.2022;
- 3 період - 18.04-01.05.2022;
- 4 період - 02.05-15.05.2022;
- 5 період – 16.05-29.05.2022;
- 6 період – 30.05-12.06.2022;

7 період – 13.06-26.06.2022;

- 8 період – 27.06-10.07.2022;
- 9 період – 11.07-24.07.2022;
- 10 період – 25.07-07.08.2022;
- 11 період – 08.08-21.08.2022;
- 12 період – 22.08-04.09.2022;
- 13 період – 05.09-18.09.2022.

Загальні зміни обсягів діяльності (21.03-04.09.2022) NON-LIFE

млн грн

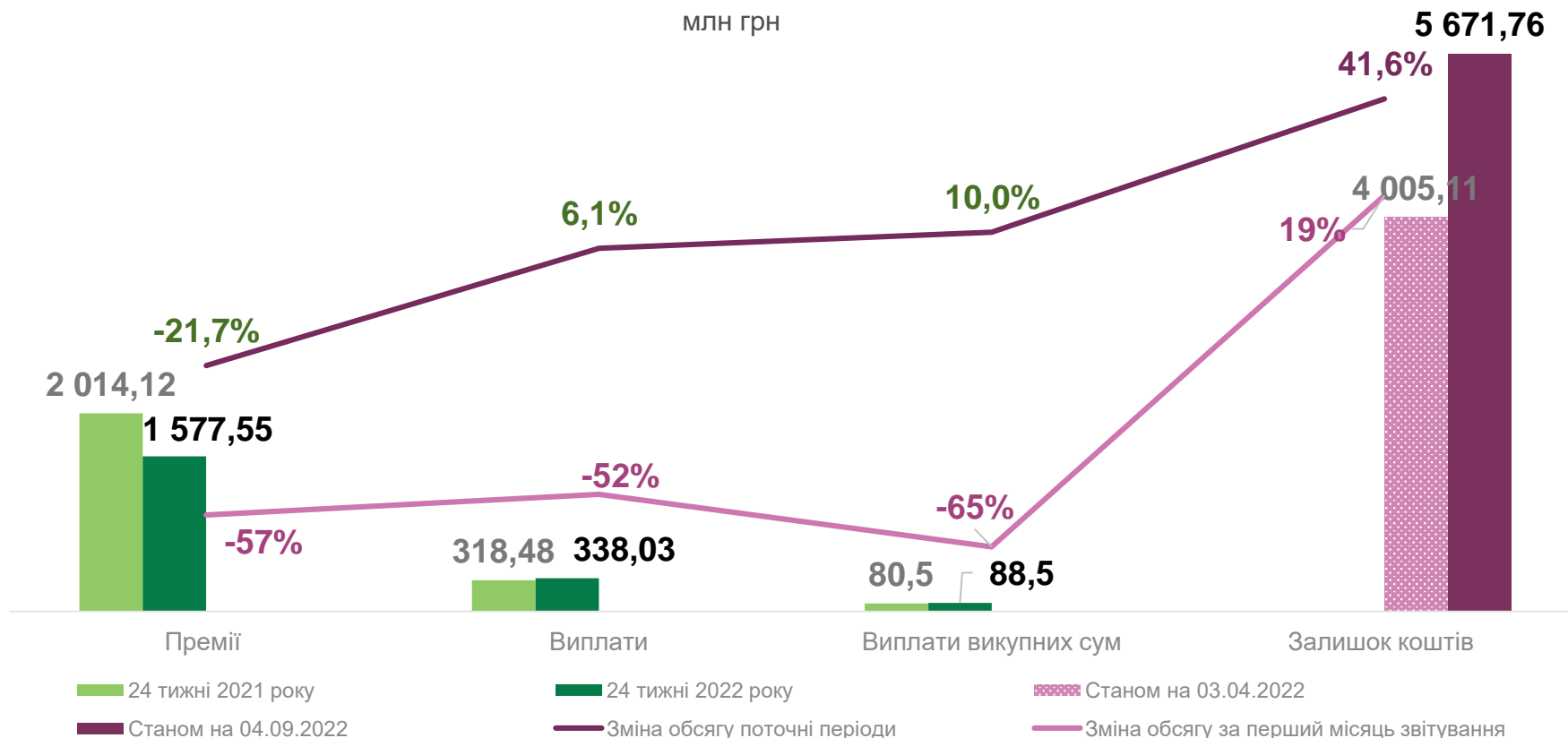
Протягом останніх трьох місяців страховий ринок демонструє відновлення показників діяльності у порівнянні із першим шоківим місяцем війни, поступово налагоджуючи операційні та управлінські процеси, скорочуючи просідання показників.

В середньому обсяги страхового **ринку non-life скоротилися на 25%** у порівнянні із 40-50% у перші місяці військової агресії, при цьому падіння обсягів страхових виплат залишається співмірним (-26%).

Підтримка обсягів страхової діяльності забезпечується переважно за рахунок автотранспортного страхування: «Зелена картка», ОСЦПВ, КАСКО та медичного страхування (корпоративний сегмент).

У періоді, що досліджувався, у страховиків не відбулося аномального відтоку грошових коштів, страхові компанії не тільки не втрачають, а нарощують ліквідність (+49%).

Загальні зміни обсягів діяльності (21.03-04.09.2022) LIFE

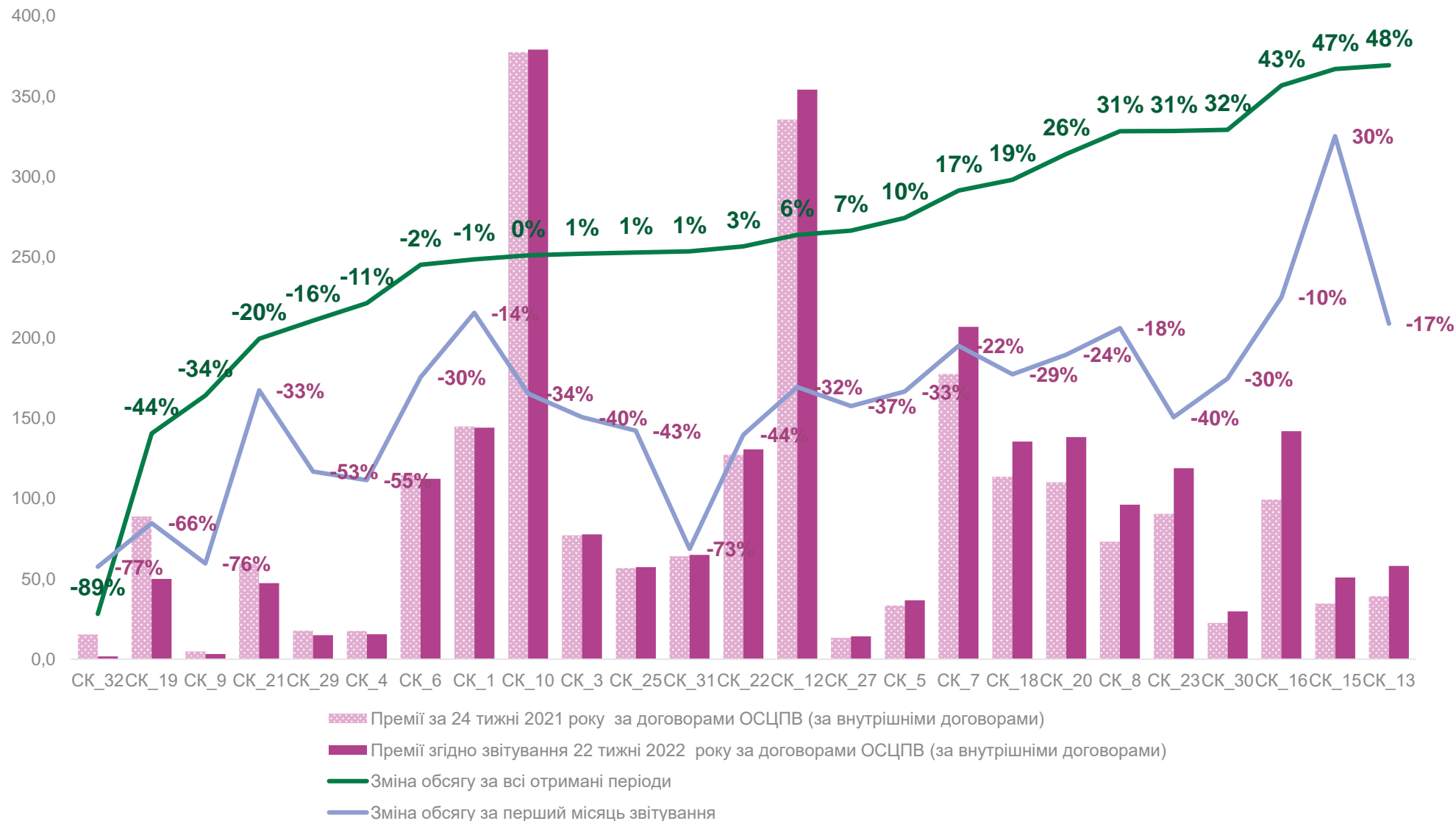
Протягом останніх трьох місяців ринок страхування життя також демонструє відновлення показників діяльності:

Обсяги ринку **страхування життя** також відновлюються: як у страхових преміях (-21% у порівнянні із початком війни (-57%)), так і у страхових виплатах, де має місце вихід на обсяги аналогічного періоду попереднього року (-52% та -65% проти +6% та +10% у страхових виплатах та виплатах викупних сум відповідно).

Під час дії військового стану компанії зі страхування життя накопичують ліквідність, одночасно інвестуючи у військові облігації.

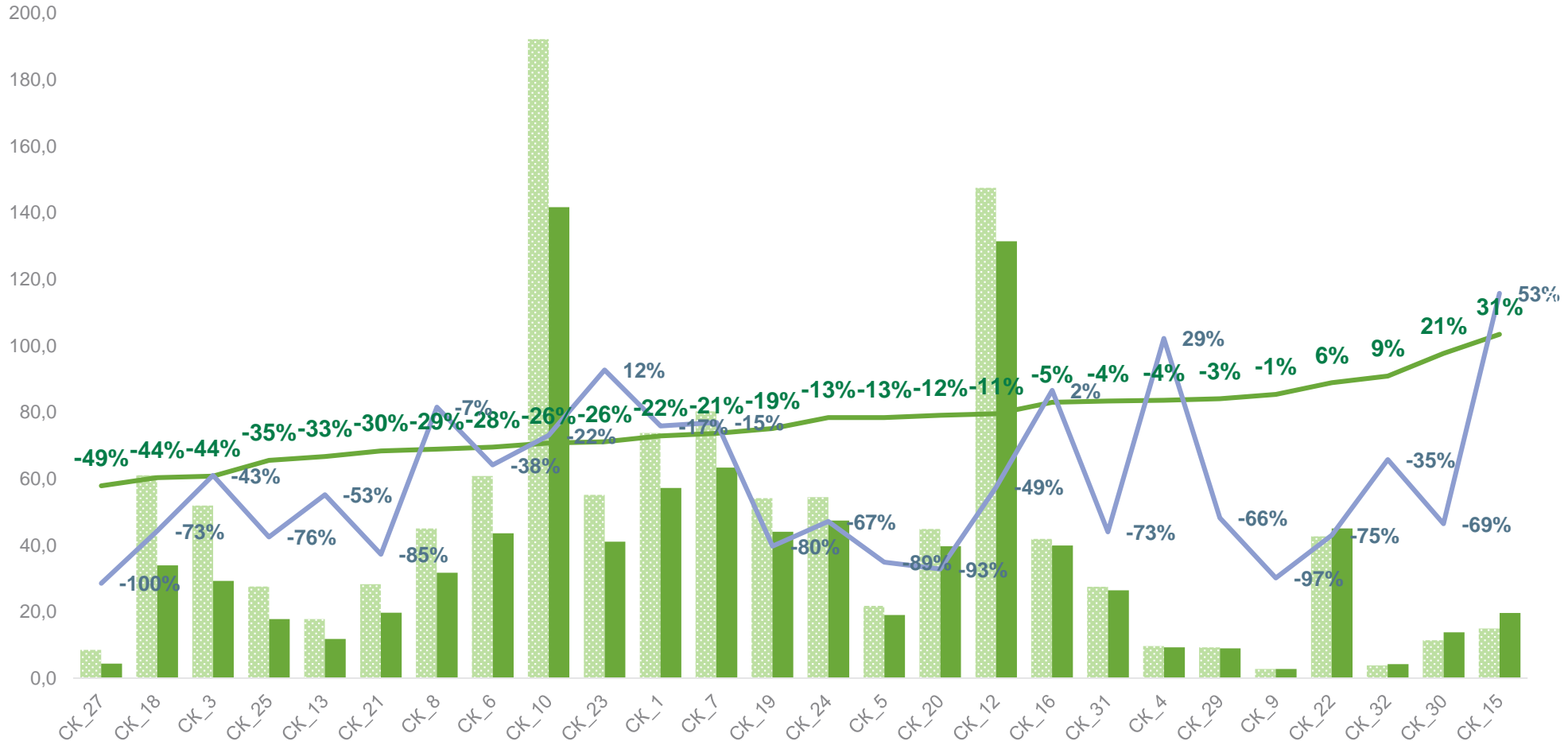
Діяльність компаній сегменту NON-LIFE: надходження страхових премій з ОСЦПВ (21.03-04.09.2022) розподіл

млн грн

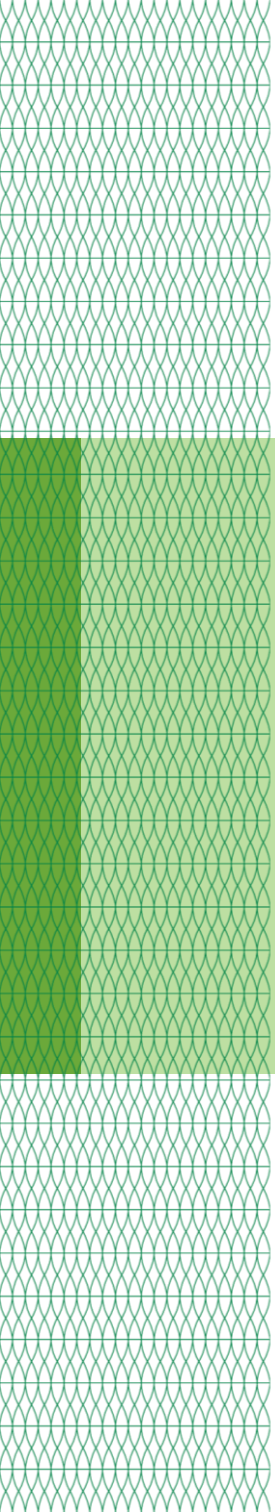

Діяльність компаній сегменту NON-LIFE: виплата страхових відшкодувань з ОСЦПВ (21.03-04.09.2022) розподіл

млн грн

- Виплати за 24 тижні 2021 року за договорами ОСЦПВ (за внутрішніми договорами)
- Виплати згідно звітування 22 тижні 2022 року за договорами ОСЦПВ (за внутрішніми договорами)
- Зміна обсягу за всі отримані періоди
- Зміна обсягу за перший місяць звітування

**Наглядові дії безвиїзного нагляду у
лютому-серпні 2022 року в умовах дії
воєнного стану**

Звітування страховиків до Національного банку: покращення стану звітування як наслідок наглядових дій та комунікацій (1)

- **Звітність за 2021 рік** до НБУ подав 141 страховик - **91%** компаній, які станом на 01.01.2022 були включені до ДРФУ (155 страховиків).
 - З 14 страховиків, які не подали звітність:
 - 10 – зареєстровані в зоні проведення ООС та АР Крим, у січні 2022 року були виключені з ДРФУ
 - 2 – страховики non-life, які втратили статус ліцензіатів в результаті наглядових дій та були виключені з ДРФУ
 - 1 – страховик non-life втратив статус ліцензіата за заявою та був виключений з ДРФУ
 - **На сьогодні лише 1 страховик-ліцензіат non-life не надав до НБУ звітність за 2021 рік:** його частка ринку складає менше 0,04%; страховику 12.08.2022 тимчасово зупинені ліцензії.
-
- **Звітність за I квартал 2022 року** до НБУ подали 140 страховик - **97%** компаній, які станом на 01.04.2022 були включені до ДРФУ (145 страховиків)
 - З 5 страховиків-ліцензіатів, які не подали звітність:
 - 2 – страховики non-life, які втратили статус ліцензіатів в результаті наглядових дій та були виключені з ДРФУ
 - 1 – страховик non-life втратив статус ліцензіата за заявою та був виключений з ДРФУ
 - **На сьогодні лише 2 страховики-ліцензіати non-life не надали до НБУ звітність за I квартал 2022 року:** їх частка ринку складає 0,04%; страховикам 12.08.2022 тимчасово зупинені ліцензії.

Стан звітування страховиків до НБУ за 2021 рік та I квартал 2022 року є задовільним – звітують фактично усі компанії, які здійснюють діяльність, компанії сегменту life звітують усі. Проте, під час дії військового стану звітність надходила до НБУ із затримкою від 2 тижнів до 2-3 місяців.

Звітування страховиків до Національного банку: покращення стану звітування як наслідок наглядових дій та комунікацій (2)

І півріччя 2022 року	ДРФУ, к-ть (01.07.2022)	з них ліцензіати	подали звітність, кількість	з них ліцензіати	не подали звітність, кількість	з них ліцензіати
ВСЬОГО, з них:	142	141	138	137	4	4
<i>non-life</i>	129	128	125	124	4	4
<i>life</i>	13	13	13	13	-	-

- **Звітність за I півріччя 2022 року** до НБУ подали 137 страховиків - **96%** компаній, які станом на 01.07.2022 були включені до ДРФУ (142 страховики)
- **З 4 страховиків-ліцензіатів**, які не подали звітність:
 - Усі страховики сегменту non-life
 - 1 страховик не подає звітність до НБУ, починаючи зі звітності за 2021 рік; ліцензії тимчасово зупинені;
 - 1 страховик не подає звітність до НБУ, починаючи зі звітності за I квартал 2022 року; ліцензії тимчасово зупинені;
 - 1 страховик здійснює діяльність з ОСЦПВ, ліцензії анульовані;
 - 1 страховик повідомив про призупинення діяльності

Кожен із трьох звітних періодів, звітування за які припало на період дії воєнного стану характеризувався у більшій чи меншій мірі наявністю у страховиків проблем із налагодженням операційної діяльності, але також і пов'язаний із тимчасовим скасуванням відповідальності за несвоєчасне подання звітності на період дії воєнного стану.

На сьогодні з усіх ринків НФП на страховому ринку найвищий рівень звітної дисципліни, який є наслідком постійних комунікацій нагляду із проблемними компаніями, надсилання запитів про розкриття інформації та застосування адекватних заходів впливу до порушників.

Стан дотримання страховиками вимог до платоспроможності основних фінансових нормативів у 2022 році

Інформація про страховиків-ліцензіатів порушників

	01.01.2022	01.04.2022	01.07.2022	Зміна 01.07.2022/ 01.04.2022
НОРМАТИВ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ				
Всього:	5	13	12	-1
<i>non-life</i>	5	11	10	-1
<i>life</i>	-	2	2	-
НОРМАТИВ РИЗИКОВОСТІ ОПЕРАЦІЙ (СТРАХОВІ РЕЗЕРВИ)				
Всього:	2	15	9	-7
<i>non-life</i>	2	14	8	-7
<i>life</i>	-	1	1	-
НОРМАТИВ ЯКОСТІ АКТИВІВ				
Всього:	2	16	8	-9
<i>non-life</i>	2	15	7	-9
<i>life</i>	-	1	1	-

За підсумками 2021 року 6 страховиків-ліцензіатів non-life порушували нормативи

На сьогодні з них:

- 1 страховик виведений з ринку,
- інші 5 самостійно усунули порушення, у т.ч. 1 страховик виконав План відновлення фінансової стабільності

Станом на 01.04.2022 не дотримувались нормативів 22 страховика, з них 2 СК-life

На сьогодні з них:

- 1 страховик виведений з ринку,
- 12 страховиків самостійно усунули порушення у II кварталі 2022 року,
- у 9 компаній порушення тривали до наступної звітної дати

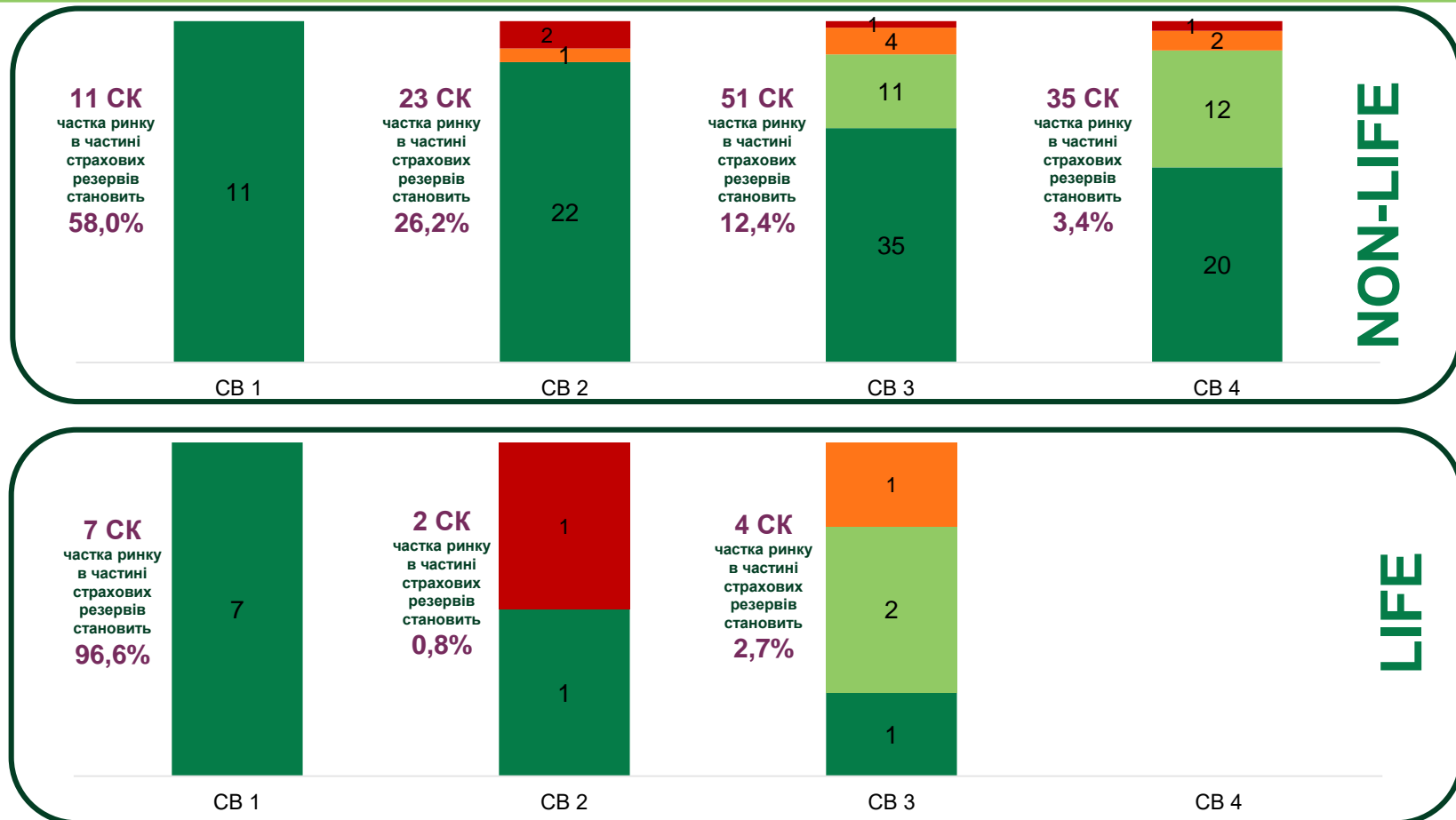
Станом на 01.07.2022 кількість порушників зменшилась до 15, з них 2 СК-life

На сьогодні з них:

- 1 страховик виведений з ринку,
- 6 страховиків самостійно усунули порушення,
- у 8 компаній порушення тривають, до деяких з них вже застосовані заходи впливу

За результатами досліджень причин порушення страховиками фінансових нормативів лише у трьох страховиків виявлений вплив на порушення військової агресії російської федерації проти України.

Розподіл страховиків за групами суспільної важливості та рівнем платоспроможності станом на 01.07.2022

- Найбільші СК рівня СВ1, на яких припадає 58% страхових премій та 97% страхових зобов'язань, знаходяться в «зеленій» (11 та 7 СК відповідно).
- У сегменті Life немає компаній СВ4
- СК non-life, що порушують нормативи, рівномірно розподілені та належать до 2-4 груп СВ
- СК life, що порушують нормативи, належать до 2 та 3 груп СВ

Зменшення дефіциту прийнятних активів

Стан дотримання **НОРМАТИВУ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ТА ДОСТАТНОСТІ КАПІТАЛУ**: порушників менше, дефіцит прийнятних активів істотно скоротився

	01.04.2022		01.07.2022	
	К-ть	Дефіцит, млн.грн.	К-ть	Дефіцит, млн.грн.
Всього:	13	-325,7	12	-306,1
<i>non-life</i>	11	-248,2	10	-247,0
<i>life</i>	2	-77,5	2	-59,1

Стан дотримання **НОРМАТИВУ РИЗИКОВОСТІ ОПЕРАЦІЙ**: зменшення дефіциту прийнятних активів, відсутність нових порушників

	30.06.2021		30.09.2021	
	К-ть	Дефіцит, млн.грн.	К-ть	Дефіцит, млн.грн.
Всього:	15	-141,4	9	-155,5
<i>non-life</i>	14	-90,7	8	-123,2
<i>life</i>	1	-50,7	1	-32,3

Дефіцит прийнятних активів страховиків, які не усунули порушення фінансових нормативів станом на 30.06.2022

	НПДК		НРО	
	К-ть	Дефіцит, млн.грн.	К-ть	Дефіцит, млн.грн.
Всього:	7	-256,2	6	-130,5
<i>non-life</i>	5	-178,7	4	-98,2
<i>life</i>	2	-77,5	1	-32,3

В період дії військового стану протягом II кварталу 2022 року:

- дефіцит прийнятних активів для дотримання НПДК зменшився на 6% - з 325,7 млрд. грн. до 306,1 млрд. грн., що по ринку складає 0,6%
- дефіцит прийнятних активів для дотримання НРО зріс на 10% - з 141,4 млн. грн. до 155,5 млн. грн. при суттєвому зменшенні кількості порушників, що по ринку складає 0,4%
- В основному дефіцит прийнятних активів формують 1 СК life та 4 СК non-life
- **На сьогодні наглядові дії продовжуються щодо 7 страховиків-ліцензіатів, які не відновили свій фінансовий стан та не дотримуються фінансових нормативів** 22

Пріоритетні напрями нагляду під час дії воєнного стану в Україні

- 1. Дотримання страховиками вимог до належного та своєчасного розкриття інформації про свій фінансовий стан:**
 - ✓ Подання регуляторної звітності
 - ✓ Розкриття інформації про дотримання фінансових нормативів/здійснення окремих операцій/формування показників звітності
- 2. Дотримання страховиками обов'язкових фінансових нормативів/здійснення ризикової діяльності**
- 3. Належне виконання страховиками зобов'язань за укладеними договорами страхування:**
 - ✓ Динаміка та формування кредиторської заборгованості за страховими виплатами і резерву заявлених, але не виплачених збитків
- 4. Оперативний моніторинг критичних показників діяльності страховиків (cash-flow)**
- 5. Спеціалізовані дослідження:**
 - ✓ Операцій з купівлі-продажу ОВДП та ОЗДП
 - ✓ Аналіз діяльності страховиків, що здійснюють діяльність з ОСЦПВ та ядерного страхування

Дякуємо за увагу

СЛАВА УКРАЇНІ!